

Situne Dei

Årsskrift för Sigtunaforskning och historisk arkeologi

2014

Redaktion:

Anders Söderberg
Rune Edberg
Magnus Källström
Elisabet Claesson

Utgiven av Sigtuna Museum

Året som gick – och det som pågår

Elisabet Claesson

Han kom varken som ett yrväder eller på en aprilafon, utan med stadiga steg i tidig morgon den första februari ifjol. Något höganåskrus om halsen hade han inte heller, museets nya chef Ted Hesselbom, men med i bagaget hade han ett antal färska uppdrag från politiken och en knippe egna idéer.

Uppdraget: han skulle bredda, förnya och förändra utställningsverksamheten, uttalat ”visa mer än arkeologi”, och gärna låta museet synas utanför de egna väggarna, han skulle öka besöksantalet, lyfta fram minoriteter, genomföra en renovering av såväl fornhemmet som museet och – förstås – fortsätta arbetet med flyttning av museets samlingar.

Så ett veritabelt yrväder uppstod likväl, när basutställningen revs, putsade väggar målades vita och gamla montrar, skärmar och podier skrotades utan prut. Då chefen redan innan han påbörjat sin tjänst börjat läsa in Sigtunas historia och därvid särskilt fastnat för Olof Skötkonungs dotter Ingegerd, var hans tema för en ny utställning klar: prinsessor.

”Från Ingegerd till Estelle – en prinsessutställning” invigdes av prinsessan Christina den 1 juni 2013. Varje torsdag kl 14 t.o.m. 9 januari bjöds på gratis visning och varje onsdag under september, oktober och november var det programkväll med föredrag i anslutning till utställningen, dvs. prinsessor och deras liv och leverne, men även kvinnors och mäns roller, feminism, konstnärers ställning och uttryck i konst och konsthantverk, klädmode och inte minst de avtryck som historiska epoker lämnat i museets samlingar. Besöksantalet nådde ifjol inte upp till tänkta höjder, men museet besöktes av drygt fem tusen fler än året innan. Lundströmska gården och Sigtuna Rådhus hade färre besökare, beroende på att museet frångick det tidigare öppethållandet med fri vandring. Nu öppnades husen endast för visningar en gång i timmen. Som sagt, färre besökare, men museet fick större kontroll över såväl information som slitage.

Under fjolåret arbetade åtta–tio personer via Kulturarvslyftet med att packa alla arkeologiska föremål i nya askar inför transporten till nytt magasin. I dagarna (maj) har flyttbilen slutat gå i skytteltrafik mellan museet och det nya magasinet, som i slutet av 2013 stod färdiginrett, med modern klimatanläggning och skräddarsydda hyllor. Dock återstår ännu en del flyttbestyr och den personal som packade ner föremål i fjol är kvar också i år, men nu packar de upp och ordnar föremålen på ett musealt riktigt sätt.

Den 15 januari avslutades prinsessutställningen och då började den stora flytten av samlingar, montrar, belysning, butiksvaor, möbler, mm mm. Inför totalrenoveringen har en arkitektfirma utarbetat förslag på ombyggnad och nybyggnad. Ombyggnaden handlar bl a om byten av elledningar och omdragning av vattenledningar. Fornhemmet, som har sina rötter i 1700-talet, kommer att skalas av senare tiders installationer, vilka byggs in på ett sinnrikt sätt så att de finns, men inte syns. Stenhuset, en byggnad i kulturminnesklass från 1966, kommer att förses med hiss. Det är den riktigt stora och fantastiska skillnaden där. Hissen placeras i en mindre utbyggnad mot Lilla Nygatan och med den kommer såväl personal som besökare att nå samtliga fem halvplan. Dessutom förses museet med flera toaletter, en ”black box” för t ex bildspel och en lektionsal.

*Veckans föremål v. 12, 2013.
En del av ett valrosskranium
från kv. Trädgårdsmästaren 9
& 10, fynd nr 29257, och en
spelpjäs från kv. Humlegården
3, fynd nr 3614, troligtvis av
valrosselfben.
Foto: Anders Söderberg.*

En utbyggnad av museet har aktualiserats de senaste åren och till det ändamålet har i en utredning tagits fram olika principer för hur en sådan skulle kunna genomföras. En flygelbyggnad i södra delen av tomten var något som redan husets arkitekt, Folke Hederus, föreslog. Huruvida byggenskapen kan ske står dock ännu skrivet i stjärnorna, då det finns fornlämningar på tomten och då en ny byggnad inte låter sig göras hur enkelt som helst i den känsliga miljön.

Medan museet renoveras kommer verksamheten att fortgå – och utökas! Dels annonseras ett antal stadsvandringar med olika teman, dels kommer särskilda dagar att firas, t ex samedagen, internationella kvinnodagen, Newroz, m fl. Museibutiken, i något mindre format, har flyttats till Sigtuna Rådhus och där finns en liten utställning som berättar Sigtunas historia i korthet. Rådhuset håller öppet alla dagar, förutom måndagar, och vigselverksamheten fortsätter som vanligt. Den lilla ”följetong”, Veckans föremål, som påbörjades ifjol visas nu på Sigtuna Bibliotek på Prästgatan, ett glädjande samarbete.

”Johannas lilla trädgårdscafé” är en nyhet, ett litet och anspråkslöst café som kan beledsagas av kåserier om Johanna och hennes familj. Caféet håller öppet om väderleken är tjänlig. ”Gustafs dagar” är en serie föredrag om stadens siste borgmästare, om hans hus och om hans stora intressen, rosor, fåglar, borgmästarämbetet och hembygden. Även vid dessa tillfällen, några lördagseftermiddagar i vår och höst, serveras kaffe med dopp. Recepten hämtas ur borgmästarinnans handskrivna kakkbok. Så får också Dagmar Dahl sin del av uppmärksamheten och kakorna får ge anledning till reflektion över kvinnoroller. Dessa eftermiddagar blir i all enkelhet ett slags ”hemma hos” i Borgmästargården.

Kommunhuset i Märsta får på sensommaren besök av museet då vi i dess entréhall skall arrangera en utställning med föremål från olika delar av kommunen och med berättelsen koncentrerad till landsbygden runt Arlanda från stenålder till idag.

Under fjolåret inleddes ett samarbete med Olle Larsson, ny ägare till Wenngarn. Från 1 juni disponerar museet ett antal rum i Magnus Gabriel de la Gardies magnifika sommarhus. Anslaget blir såväl slottets historia som dagsaktuell konst – i skön symbios. Arbetet görs i samarbete med Uppsala Universitet, som försett oss med en praktikant. Denne är ett bra tillskott till personalstyrkan, som under början av året utökats med en arkeolog, en konservator och en kulturpedagog.

Ännu ett tillskott till Sigtuna Museum är den nya konsthallen i Märsta som invigdes den 1 februari. Vid Kulturtorget i Märsta centrum finns utställningshall, ateljé – främst för barnverksamhet, en blackbox, en liten samlingslokal samt arbetsplatser. Verksamheten här har lagts under museichefens domvärjo och ger honom ytterligare möjligheter att uppfylla uppdragen från politiken, dvs att kombinera Sigtunas unika arkeologiska samlingar med konst, kulturhistoria och vår mångkulturella nutid.